

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 2. De ijs qui testamentum condere possunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

voluntatem cognoscentibus subscribere. *Molina Disp. 127. Melonius Tit. 29. Coler. de eis. 35. n. 4. Tuschus Concl. 122. & 123. ubi valere solo nutu factum tradit, cum inter filios vel ad piam causam disponitur.*

XI. Denique ratum habetur testamentum, coram Principe supremo factum oblato illi bello, in quo voluntas ultima descripta sit, nulla alia solemnitate adhibita. *l. Omnium. C. de testam. Tholos. l. 41. Synagm. c. 3. n. 8.* Addunt aliqui, quocumque modo constiterit testamentum, aliamve dispositionem ultimam insinuatam esse coram Principe, nullam testium solemnitatem requiri, quia actus iudicis testium presentiam supplet, ut habetur lege citata *Omnium. Iul. clarus. §. Testam. Q. 56. V. ansepan. Molina Disp. 129. Tanner. D. 4. Q. 8. D. 11. n. 303.*

XII. De testamento tempore pestis confectio variant sententia. Benignior illorum est, qui pauciores septem testibus sufficere putant, cum plures facile haberi nequeunt: & ratio suffragari videtur. Sed quia legum auctoritas in eiusmodi causis prævalet, dicendum cenfeo, eiusmodi testamenta valida non esse, quantumlibet illis favere æquitas videatur. Neque obstat illud. *Neccsitas legem non habet*, quia is modus argumentandi, nullum effectum habet, quando in contrarium leges actum irritantes producuntur. *Instas.* An saltem in foro conscientia valeant eiusmodi testamenta, quibus communis Juris solennitas deest? Valeat ratio persuadet, quia humani iuris dispositio non tollit obligationem naturalem, sed negat actionem forensam, quando præscripta solennitas deest. Atqui secundum ius naturale sufficienti duo testes: imò quemadmodum in

donatione nullus testis requiritur, & sufficit abesse fraudem metumque, nec dubiam esse donatoris mentem, sic in ultima voluntate morientis, si conscientiam spectes, sufficit, eam tibi satis cognitam esse, ut vel tibi vel aliis relicta capere possis. Favet huic resolutioni *l. et si inutiliter 2. C. de fideicom.* ubi Antonius Imperator sanxit non posse per te reperti fideicommissum relictum à defuncto inutiliter (id est, in Scriptura minus solenni) si tu sciens voluntatem defuncti, cuius es hæres illud præstitisti. Subdit rationem. Quia non ex ea sola Scripturâ, sed ex conscientia relicti fideicommissi defuncti voluntati satisfactum esse videtur. *Fachin. l. 5. c. 92. Valg. c. 3. D. 1. Vallens. l. 3. n. 26. §. 2. Melonius Tit. 31.* Formulam testamentorum invenies ap. *Schneidevv. l. 2. Inst. n. 10.* Modum in nostra hinc Orientali Francia utatum in *Ordinat. provinc. Par. 3. n. 40.*

§. II.

De iis, qui testamentum condere possunt.

L. Ad testandum inhabiles alios Natura facit, alios Lex. De numero variant Doctores. *Angelus*, eumque secutus *Silvester, Rosella & Tabiena* 19 genera personarum numerant. *Cataneus* 14. His multò antiquior *Azo* in Summâ suâ 13. tantum. Alii sexdecim his Verbis includunt:

Testari nequeunt, impubes, religiosus Filius, in sacris, morte damnatus, & obfes, Prodigus, ac stultus, dubius, servus, furiosus.

Crimine

Crimine damnatus, cum muto Surdus, & ille, Qui maiestatem laesi sic cecus & ipse.
 II. Excluduntur igitur 1. *impuberes*, a non aetatis 12. vel 14. nondum completo. *Instit. Quib. mod. tut. fin. & l. Qua aetate ff. de testam.* Sufficit tamen, si ultimum diem inchoaverint, licet aliàs de momento ad momentum computari soleat. *l. 3. ff. de minori.* 2. *Religiosi*, qui solemniter professi sunt, quia nullius rei dominium habent. *c. Non dicatis 12. Q. 1. Az. 1. l. 12. c. 6. Q. 4. & 5. Suar III. de relig. l. 8. c. 16. 3. Filifamilias*, qui in potestate patris sunt: quamvis enim hic permitteret, non valeret testamentum etiam de adventitiis & profectitiis bonis, quia testamentum ex libero testantis arbitrio, non alieno procedere debet. *l. qui in potestate ff. de testam. l. illa institutio ff. de hered. instit. de castratibus tamen & quasi castr. liberè disponunt. 4. Beneficiarii.* Quamvis enim de patrimonialibus licitè disponant; de redditibus ecclesie non permittantur testari. *c. 9. de testam.* Indigent ea propter dispensatione, vel communi, per consuetudinem approbatam licentia, quam in sua quilibet diocesi consulat. *Nav. de redit. q. 1. Piafec. Par. 2. c. 5. ci. si. Gutierrez l. 1. q. 11. 4. V. qua dix. in P. 1. tit. 2. §. 4. num. 11. 5. Damnatus morte*, id est, ad mortem, puta, naturalem, vel civilem, quamvis effugiat manum Iudicis. *l. eius ff. eod. Secus*, si ad minorem pœnam mutilationis. *V. g. condemnatur V. Vesenbec. in l. 28. Pand. tit. 1. De damnatis ad perpetuum carcerem*, si laici sint idem affirmat *Panorm. Angelus & alii.* De clericis vero dubitant Mitior opinio est, posse testari sic detentos, venior non posse, quia revera inter mortuos

computantur. *V. Silvestr. §. 1. m. 3. 6. Obsides.* intellige de Christianis apud infideles & è contra non autem de illis qui dantur de civitate in civitatem. *l. Obsides ff. eod. 7. Prodigii*, quibus à Iudice bonorum administratio interdicta est: §. *Item prodigus Instit. Quib. non est permissum.* Sed id, quod antefecit ratum est. Quid verò, si iniusta interdictio sit? Non valere quidam arbitrantur, si prodigus non est. *Argum. l. Scia ff. de tut. & curatorib. datis his & c.* alii malunt validam, quia licet contra ius litigatoris, non tamè contra ius legis facta sit. *l. 1. ff. Qua sententia sine appell. res. ind.* Adde, quod nihilominus inter liberos testamentum condere possit. *Bald. conf. 235. 8. Stultus & furiosus.* Quid enim magis ad certam voluntatis nostrae demonstrationem, quam sanæ mentis status requiritur? *l. furiosum. C. qui test. fa. po.* Si autè per id tempus testamentum fecerint, quo furor eorum intermissus est, iure testati esse videntur. *§. Prætereal Instit. Quibus non est. 9. Dubius* an scilicet in eo statu sit, in quo testari posset nec ne. *l. de statu ff. eod.* ut si à prædonibus captus, dubitat an sit servus, an liber. *l. 1. ff. de leg. 1. 10. Servus. c. illud 13. Q. 2. l. filius ff. eod.* 11. *Crimine damnatus*, intellige famoso, & cui iure annexa pœna, ut si libellum in alterius iniuriam scripsit: quia per id infamis efficitur. *l. in cui §. si quis ob crimen. ff. eod.* Bartolus, & alii communiter ex alia causa infames non prohiberi à testamento faciendo tradit. Nec obstat, quod infames privati sunt actibus legitimis, quia non privantur illis, qui respiciunt privatam utilitatem. Nihilominus testari prohibetur, qui se ab hæreticis iterum baptizari permittit. *l. fin. C. Ne sanctum baptismum iteretur.* Item, qui ince-

stas nuptias contraxit l. Si quis incesti C. de ince. nupt. 12. Cum muto surdus. Qui nimirum omnino loqui & audire nō potest non videtur, qui tardè, & præposterè, aut qui difficulter audit. §. Item Surdus inst. quib. &c. 13. Qui maiestatem læsit; & perduellionis reus. l. si quis l. fin. C. ad legem Iuliam maiest. Horum namque bona fisco adduntur. ut hæreticorum quoque, quamvis ante latam sententiam possessionem retineant. 14. Denique Cæci, qui utroque lumine orbatii sunt, non possunt testamentū facere, nisi per observationem, id est, ut coram septem testibus, & tabellione, vel alio loco eius, dilucidè voluntatem suam declarent, & omnia in scriptis referantur. §. Cæcus autem, inst. Quib. non est. &c. l. Hac consultissima C. de testam. Excipe nisi inter liberos vel ad pias causas testatur. Tunc enim duo testes sufficiunt. Schneid. 4. l. 2. inst. tit. Melonius Tit. 30. nu. 2. & 3. Rolandinus Rubr. 2. Vasqu. de testam. c. 1. §. 5. Less. c. 19. D. 4.

III His annumerant ex Summis plerique Hæreticos, excommunicatos, Usurarios, & eos, qui Cardinalem hostiliter persequuntur: sed certis incerta miscent, quæ potius seceranda sunt. Nam si quod hæreticos attinet, quamdiu occulti sunt, vel nondū declarati tales, testamenti cōdendi ius retinent, sed post sententiam declaratoriam, (non condemnatoriam) infames sunt, & intestabiles, etiam si ad pias causas testentur, vel inter liberos: neque licet codicillo, vel alio modo disponere. Quin etiā si ante sententiā fecerit testamentum, ad diem patrati criminis retrahitur sententia, & testamentum perinde accipitur, ac si post sententiam confectum esset, ut pluribus confirmat Barb. in c. Excommu-

nicamus de hæret. De excommunicatis fatetur Sylv. l. n. 3. hodie communè opinio- nem esse quòd testari possint, quamvis alii qui olim aliter senserint. Fachin. l. 5. c. 88. Non enim pari cum deportatis iure habē- di sunt. V. Avilam Par. 2. c. 6. Disp. 6. Usurarii manifesti testamentum nō absolute, sed cum conditione reicitur c. Quinquā de Usuris in 6. si cautionē de restitutione non præstiterit. Eodē modo donatio causa mortis valida, vel invalida est. c. circa. V. bi NOTA I. non sufficere nudam cautionem, sed requiri pignora, aut fideiussores, ut ex Glo. monet Iul. Clarus de testam. q. 6. 2. prædictam cautionem esse necessariam pro illis quoque, qui Usuram exerce- re desierunt: fieri enim potest, ut quis usuram non exerceat, & tamen Usurarius maneat, & bona aliena possideat. Si tamen constaret iniuste parta restituisse, ac desisse, à testamenti iure arceri non posset. Less. c. 20. D. 22. Barb. in c. Quinquam citatum. Socinus consil. 127. l. 3. Iul. Clar. l. curio qui num. 3. ulterius quærit. Si non præstita cautione conditum ab Usurario testamen- tum sit, præstetur verò post confectiōnē, nam inde reconvalescat? Negant equidē non pauci ex Reg. 18. Iuris in 6. Quod ab initio non subsistit, non firmatur transu temporis: probabilius tamen videtur re- convalescere & fictione quadam retro- trahi, quasi ab initio cautio adhibita es- set. Felinus in c. Cum dilectus nu. 3. de ac- cus. Decius in l. Quod initio n. 12 ff. de Reg. In Covarr. in c. 3. post num. 9 l. 3. Va- riar.

Postremò quod de persecutoribus Cardinalium additur, intestabiles esse ad num. 11. de crimine damnatis pertinet. Nam c. Felicis de pœn. in 6. quicumque Cardina-

Cardinalem hostiliter insecutus fuerit, percusserit, aut ceperit, vel socius fuerit facientis, aut fieri mandavit, vel factum ratum habuerit & reus criminis læsæ majestatis declaratur, perpetuò infamis, diffidatus, bannitus, & intestabilis; ita ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad alicujus bona ex testamento, vel ab intestato vocetur, quatenus ab omni successione repulsus, publicave repulsâ confusus minus inveniatur suæ malitiæ successorem. *Card. Lugo D. 24. Sess. 4. num. 69.*

IV. Ex prædictis multi ne quidem ad pias causas testari possunt, velut 1. *mente capti. 2. impuberes. 3. filiusfam. nisi de bonis castrensibus, & si aliorum quocunque modo dominium, vel administrationem habet, de quo multa Silvester n. 4. in utramque partem 4. prodigus post interdictum. 5. Usurarius ante restitutionem, vel cautionem. 6. damnatus ad mortem naturalem, vel civilem, postquam publicata sunt bona; imò testamentum prius factum rumpitur securâ damnatione 7. Hæreticus juxta eundem processum. Denique servus, captivus, religiosus, & quicunque dominio honorum, vel administratione caret. De dubio quoad statum suum, esse dubium indicat Silvester, quod consideratione & favore piæ causæ non difficulter tollitur: maximè quia in contrarium nihil à jure constitutum legitur. *Id. Clarus §. Testam q. 4. Bald. in l. 1. C. de Sacros. Beck. Armilla Tabiena. Regnald. l. 25. n. 624. Tuschus Conclus. 104. & 105.**

V. Qui quemquam à testamento faciendi impedierit, retraxerit, aut prohibuerit, ejus hæres esse non potest: & si institutus tali dolo fuerit, actionibus ipsi

negatis fiscus occupabit. *l. 1. & 2. ff. si quis aliquem testari prohibuerit aut coegerit. l. eos C. eod. ubi ita statuitur. Eos, qui ne testamentum ordinaretur, impedimento fuisse monstrantur, velut indignas personas à successione compendio removeri, celeberrimi juris est. Rationem Regula 38. Juris in 6. suggerit. Ex eo non debet quis fructum consequi, quod nifus est impugnare. Nam & qui testamentum falsum dixerit, ex eo legatum sperare non debet. *Dynus ibi, Vivianus, & Peckius. Zypaus l. 3. Respons. 2. Tanner. III. Disp. 4. q. 7. Dub. 11. n. 309. Menoch. Casu 395. Præter ademptionem hæreditatis arbitrariâ pœna docet puniri posse.**

§. III.

De idoneis testibus.

I. Quoniam necessarii ad testamentum, ne reprobetur, testes sunt, iique integri, probatique dilectum testator adhibebit, *et non oportet c. si hæreticus 2. q. est. 7.* Consentur autem conditione, natura, & vita. Conditione, si liber, non servus. Natura, si vir, non femina. Vita, si innoens, & integer sit. Quod si vita bona de fuerit, fide carebit. *Testimonianu de testib. & c. 1. de accusat.* Admittendi igitur sunt, quicunque jure non prohibentur. Nam edictum de testibus prohibitorium est certarum personarum, & permissorium regulæ. Quilibet enim admittitur, nisi prohibeatur. *Lancelotus l. 3. r. 14. Schneidervin. in 5. Testes institut. de testam. Rolandus de Testament. Rubr 35. Melonius Tit. 26.*

Rr 3

II. Pæ